

DE STROOMVERSNELLING:

Goed wonen gaat om méér dan energiebesparing

Aan de Purmerlaan in Stadskanaal is inmiddels één van de eerste 'Energie testwoningen' van de Stroomversnelling opgeleverd. Wooncorporatie Lefier en Ballast Nedam werken samen aan deze proef. Meer informatie: www.lefier.nl/Stadskanaal

Er wordt een enorme innovatieslag gemaakt in de bouwsector. In nieuwbouw maar vooral in renovatie. Met de energierekening als financieringsbron en nieuwe geïndustrialiseerde technieken gaat het lukken veel bestaande woningen in het eigen energieverbruik te laten voorzien. Deze 'Stroomversnelling' is een geweldige impuls voor de gehele sector. Maar wordt hierin niet voorbijgegaan aan het belangrijkste doel van een woning: een prettig en gezond leefklimaat? Of is ook hier oog voor in dit omvangrijke renovatieplan? Wij vroegen het Jan Willem van de Groep, programmadirecteur van de Energiesprong en Harm Valk, senior-adviseur Energie en Duurzaamheid bij Nieman Raadgevende Ingenieurs.

"De stroomversnelling is een samenwerking van zes corporaties en vier grote bouwers die vraag en aanbod creëren voor NulopdeMeter-verbouwingen van particuliere rijwoningen uit de periode 1950 – 1980", vertelt Van de Groep. "In eerste instantie gaat het om 11.000 woningen, hierna is er de intentie om condities te creëren voor nogmaals 100.000 woningen tot 2020."

Opschalen

In dit opschalen van verduurzaming schuilt volgens Van de Groep de kracht en het unieke karakter van De Stroomversnelling. "We hebben in de bouw al veel ervaring met het verduurzamen van plukjes woningen. Maar met de huidige bouwprocessen is een grootschalige kwaliteitsslag die leidt tot woningen zonder energiekosten niet haalbaar noch betaalbaar. Door het bouwproces te industrialiseren kan de kwaliteit van woningen wel flink worden verbeterd tegen lagere kosten. Om hier als sector rendabel in te kunnen investeren, moet er echter een bepaalde afzetgarantie zijn. De grote aantallen corporatiewoningen stellen bouwers nu in staat om te investeren in de innovatie die nodig is om de gestelde ambitie van prijs en kwaliteit te realiseren."

Meer dan alleen energiezuinigheid

In de media ligt de nadruk van De Stroomversnelling op het besparen van energie. Van de Groep benadrukt echter dat dit zeker niet het enige streven is. "Het verduurzamen van de bestaande omgeving is misschien wel de grootste uitdaging voor de bouw in de komende jaren. Maar energiebesparing is zeker niet het doel op zich. De Stroomversnelling gebruikt energie enkel als economische drager om vernieuwing van de woning mogelijk te maken. Ook wij willen natuurlijk boven alles woningen maken waarin het plezierig wonen is."

Prestatiegaranties

Om dit te verwezenlijken worden er key performance indicators ontwikkeld, vertelt Van de Groep. "Momenteel zijn we echt nog in de fase van prototypes, waarin nieuwe technieken worden uitgetest. De focus ligt hierbij op verduurzaming, maar tegelijkertijd houden we scherp in het oog hoe de bewoners hun gerenoveerde woning ervaren. We hebben op het gebied van gezondheid en comfort bepaalde prestaties voor ogen en die meten we ook na. Het gaat dan bijvoorbeeld om de hoeveelheid CO₂, maar ook waarden zoals fijnstof worden in de gaten gehouden."

"Het wooncomfort is uitermate belangrijk voor het succes van dit project. Uit onderzoek blijkt immers keer op keer dat comfortverhoging voor bewoners op nummer één staat bij een verbouwing. Om draagvlak te creëren en niet het verkeerde beeld te wekken – dat het ons alleen om energiebesparing gaat – krijgt wooncomfort bij ons dan ook veel aandacht."

Aandacht voor Active House

Binnen de Stroomversnelling is er daarom ook aandacht voor de thema's die centraal staan binnen de Active House visie, beaamt Van de Groep. Deze thema's zijn wooncomfort en de gezondheid van de bewoner, zonder dat dit een negatieve impact heeft op het milieu. Dat betekent onder andere dat er gezorgd moet worden voor voldoende frisse lucht en daglicht. "Een woning waar bijvoorbeeld te weinig zonlicht binnenvalt past vanzelfsprekend niet in ons ideaalplaatje. Het leven moet zo aangenaam en aantrekkelijk mogelijk zijn."

"Een energiezuinig huis is alleen duurzaam als het ook goed en verantwoord te gebruiken is."

Deze aandacht voor de Active House principes kan op enthousiasme rekenen van Harm Valk, in het dagelijks leven een groot pleitbezorger van deze visie. "Gebouwen ontwikkeld volgens de Active House visie geven meer dan ze vragen. In vergelijking met andere concepten voor energiezuinig bouwen valt deze integrale visie op. Een Active House is vanzelfsprekend energiezuinig, maar verliest de bewoner daarbij niet uit het oog. Daarmee gaat het verder dan alleen energieverbruik en levert meer kwaliteit op dan het nieuwbouwniveau uit het Bouwbesluit. Dit geldt vooral voor die aspecten die bepalend zijn voor het welbevinden."

Focus vasthouden

Valk waarschuwt de initiatiefnemers van de Stroomversnelling dat zij hun focus op deze aspecten niet uit het oog moeten verliezen. "De aanpak van de Stroomversnelling is in eerste instantie vooral gericht op het halen van de nul op de energierekening. Het vrijgevallen bedrag van die nota kan gebruikt worden om de investering in energiebesparende maatregelen en duurzame opwekking te financieren. Hetzelfde geldt voor andere 'nota-0'-nieuwbouwconcepten. Daarbij loert het gevaar dat andere aspecten dan energiebesparing het onderspit delven, omdat ze niet gewaardeerd worden in een score en zo de kwaliteit ervan niet zichtbaar wordt."

Kwaliteitsaspecten koesteren

"Een praktische voorbeeld: een eenzijdige focus op isolatie en warmtewinst kan leiden tot oververhitting in de zomer. Een effectieve manier om dat tegen te gaan is het zorgvuldig projecteren van daglichtopeningen, inzet van zonwering en het ruim voorzien in openingen voor natuurlijke zomernachtventilatie. Bij het beoordelen van een Active House worden deze aspecten gewaardeerd. In de bouwregelgeving komt het echter niet aan de orde en in de energieberekeningen zie je hooguit een straftoeslag voor een fictief koelvermogen."

Bij nieuwbouw- of renovatieconcepten die de energievraag als uitgangspunt hebben, blijft zo'n kwaliteitsaspect daarom vaak buiten beeld, verwacht Valk. "En dat geldt ook voor zaken als de geluidskwaliteit van een oud casco. Na verbetering hoor je het buitengeluid nog nauwelijks, maar de tv van de burens des te meer als daar geen aandacht voor is."

Beschikbaarheid van grondstoffen

Valk wijst direct op een tweede kwestie, die van de gebruikte materialen. "Met een 0-energie-aanpak leveren we een flinke bijdrage aan het oplossen van één van de grote milieuproblemen: het gebruik van fossiele brandstoffen. Dit juich ik zeker toe. Maar de volgende uitdaging is misschien nog wel groter: de beschikbaarheid van grondstoffen. In hoeverre dragen gebouwen en de daarin gebruikte materialen bij aan de materialenkringloop en de circulaire economie? Ook dat aspect komt bij Active House aan de orde. Opvallend is dat Nederlandse gebouwen die volgens de Active House principes zijn gebouwd op dat gebied wat mager afsteken bij projecten elders in Europa, domweg omdat we in feite zo weinig inzicht hebben in de milieu-impact van ons materiaalgebruik. Wat dat betreft is er nog een lange weg te gaan."

"Een energiezuinig huis is alleen duurzaam als het ook goed en verantwoord te gebruiken is", sluit Valk zich aan bij Van de Groep. "Active Houses leggen de basis voor een gezonder en comfortabel leven, hebben een positief effect op het omgevingsmilieu en dragen positief bij aan de energiebalans van het gebouw. Kortom: afgewogen integrale kwaliteit." ■

Meer informatie:

www.energiesprong.nl

www.activehouse.info

Foto's: Irene Kievit

De drie kernideeën van de Stroomversnelling:

- De energierekening van huurders wordt onderdeel van hun 'woonlasten' aan een corporatie. In ruil hiervoor krijgen huurders een hoog-niveau-renovatie naar een comfortabele woning;
- corporaties benutten die (nieuwe) cashflow om een uitvraag op prestaties te doen aan de bouw;
- de bouwpartijen leveren, met garanties, renovaties die leiden tot woningen met nul op de energiemeter (= woningen wekken op jaarbasis even veel of meer energie op dan de woning en bewoners samen gebruiken).

Betrokken partijen:

Corporaties: Portaal, Lefier, Woonwaard, Stadlander, Tiwos en Wonen Limburg.

Bouwbedrijven: VolkerWessels, BAM, Ballast Nedam en Dura Vermeer.

Harm Valk

Jan Willem van de Groep